

Lagutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär avvikelse från aktiebolagslagen, lagen om andelslag, föreningslagen och vissa andra sammanslutningslagar i syfte att begränsa spridningen av covid-19-epidemin

Till ekonomiutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär avvikelse från aktiebolagslagen, lagen om andelslag, föreningslagen och vissa andra sammanslutningslagar i syfte att begränsa spridningen av covid-19-epidemin (RP 117/2020 rd): Ärendet har remitterats till lagutskottet för utlåtande till ekonomiutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört (distanskontakt)

- lagstiftningsråd Jyrki Jauhiainen, justitieministeriet
- jurist Patrik Metsätähti, SOSTE Finlands social och hälsa rf
- professor Heikki Halila.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Finlands Advokatförbund
- Ungdomssektorns takorganisation i Finland Allians rf
- Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- Gröna förbundet r.p.
- Vänsterförbundet r.p.
- Kristdemokraterna i Finland r.p.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

I propositionen föreslås att det stiftas en lag om temporär avvikelse från aktiebolagslagen, lagen om andelslag, föreningslagen och vissa andra sammanslutningslagar som gäller företag inom finansbranschen i syfte att begränsa spridningen av covid-19-epidemin. Avsikten är att med anled-

Utlåtande LaUU 5/2020 rd

ning av epidemin förlänga giltighetstiden för vissa bestämmelser i den temporära lag (290/2020) som stiftades våren 2020 så att börs- och First North-listbolagen kan ordna bolagsstämman i sin helhet utifrån distansdeltagande fram till utgången av juni 2021 och att andelslag, föreningar och vissa företag i finansbranschen kan tillåta distansdeltagande och anlitande av ombud vid den stämma eller det möte som avses i lagen och som ordnas före utgången av juni 2021. I motsats till den tidigare temporära lagen föreslås det ingen möjlighet att avvika från tidsfristerna för stämmor och möten. Den tidigare temporära lagen (290/2020) upphör att gälla den 30 september 2020. Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 oktober 2020 och gälla till och med den 30 juni 2021.

Enligt propositionen ligger det i sammanslutningarnas, delägarnas, medlemmarnas, intressentgruppernas och hela samhällets intresse att säkerställa ett störningsfritt beslutsfattande i dessa sammanslutningar också hösten 2020 och våren 2021. Utifrån lagförslaget kommer sammanslutningarnas styrelser också hösten 2020 och våren 2021 ha tillräckliga metoder för att ordna möten i enlighet med sammanslutningarnas behov, resurser och hälsoskydds krav.

Justitieministeriet utredde i mars—augusti 2020 sammanslutningarnas praxis för stämmor och möten. Enligt propositionen har mötesarrangemangen enligt den nu gällande temporära lagen varit fungerande och det är inte känt att den temporära lagstiftningen skulle ha orsakat problem i fråga om deltagande i stämmor och möten (se RP, s. 3).

Lagutskottet yttrar sig om propositionen till den del den gäller det egna ansvarsområdet. Utskottet har granskat propositionen särskilt i fråga om föreningar och avvikelserna från föreningslagen. Vad beträffar föreningar hänför sig de åtgärder med anledning av covid-19-epidemin som avses i propositionen i synnerhet till att möjligheterna att anlita ombud och underlätta deltagande på distans förlängs för viss tid också efter det att den gällande temporära lagen har upphört att gälla. Sammantaget anser lagutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte samt tillstyrker lagförslaget, men med synpunkterna och ändringsförslagen nedan.

Den temporära lagens giltighetstid och innehållet i undantagen

Avsikten är att den föreslagna temporära lagen ska gälla till och med den 30 juni 2021.

Det är svårt att förutse hur covid-19-epidemin kommer att utvecklas och hur den kommer att påverka anordnandet av föreningarnas möten hösten 2020 och våren 2021. Utifrån propositionen och inkomna uppgifter instämmer utskottet i att det för möten som ordnas mellan hösten 2020 och sommaren 2021 är nödvändigt att i tid förbereda sig på likadana hälsoförhållanden som under våren 2020. Det gäller även kallelsetider och andra behov i anslutning till mötesarrangemangen, så att man kan säkerställa att beslut kan fattas störningsfritt när hälsoförhållandena eventuellt försämras. För att bromsa upp spridningen av coronaviruset och för att föreningsmöten ska kunna ordnas på ett tillförlitligt och förutsägbart sätt är det enligt utskottet fortsatt nödvändigt att tillåta att föreningar ordnar möten för sina medlemmar på ett sätt som är ändamålsenligt med hänsyn till hälsoskydds kraven och föreningens och dess medlemmars rättigheter. Mot bakgrund av det som konstaterats ovan anser lagutskottet att det är motiverat att de föreslagna undantagen gäller till och med den 30 juni 2021.

Utlåtande LaUU 5/2020 rd

Under lagutskottets sakkunnigutfrågning uttrycktes det önskemål om beredning av permanent lagstiftning som underlättar distansdeltagande. Enligt en utredning som lagutskottet fått från justitieministeriet utreder arbetsgruppen Gruppbasead medborgarverksamhet 2020, som tillsatts av justitieministeriet, bland annat regleringsbehoven i anslutning till deltagande på distans och ordnande av virtuella möten och lägger vid behov fram förslag om dem. Avsikten är att arbetsgruppen ska slutföra sitt arbete i januari 2021. Lagutskottet anser att utredningsarbetet är viktigt.

När det gäller innehållet i de undantag som ingår i den föreslagna temporära lagen påpekar utskottet att det i motsats till den gällande temporära lagen (290/2020) inte längre föreslås någon möjlighet att avvika från tidsfristerna för mötena. Utifrån inkomna uppgifter anser utskottet att denna lösning är ändamålsenlig. Enligt utskottets uppfattning kan man genom att underlätta användningen av ombud och distansdeltagande främja anordnandet av föreningsmöten på det sätt som föreningens behov och resurser och hälsoskyddskraven förutsätter.

Underlättande av anlitaandet av ombud i föreningar

För att underlätta användningen av ombud föreslås det i propositionen (4 § 1 mom. i lagförslaget) att styrelsen med avvikelse från 21 § och 25 § 1 mom. i föreningslagen och eventuella bestämmelser i föreningens stadgar får besluta att ett ombud får företräda en eller flera medlemmar vid föreningsmöte eller en eller flera fullmäktige vid fullmäktigemöte som ska hållas senast den 30 juni 2021. Det sammanlagda röstetalet för de medlemmar som företräds av ett ombud har begränsats till 10 procent av röstetalet för de medlemmar som är företrädda vid mötet. I propositionen har bestämmelsen kompletterats i förhållande till den gällande temporära lagen på så sätt att det, i enlighet med motiveringen (RP, s. 8) och motiveringen till den gällande lagen (RP 45/2020 rd, s. 17) uttryckligen konstateras att det är möjligt att i stadgarna tillåta mera omfattande möjligheter att samla in bemyndiganden.

I samband med riksdagsbehandlingen av den gällande temporära lagen bedömde lagutskottet bestämmelserna om anlitaande av ombud. De bestämmelserna motsvarar i sak de nu föreslagna bestämmelserna (se LaUU 2/2020 rd, s. 4—5). I den aktuella regeringspropositionen är det i sak endast fråga om en förlängning av bestämmelsernas giltighetstid för viss tid. Det är således inte ändamålsenligt att i detta sammanhang upprepa det som konstaterades i utskottets tidigare utlåtande. De synpunkter som framfördes i utskottets tidigare utlåtande är av relevans också i samband med den aktuella propositionen.

Efter att ha bedömt inkommen utredning anser lagutskottet att de bestämmelser om underlättande av användningen av ombud som föreslås i propositionen fortfarande är motiverade och behövliga i den rådande situationen till följd av covid-19-epidemin.

Underlättande av möjligheterna att delta på distans i fråga om föreningar

I fråga om distansdeltagande (4 § 2 mom. i lagförslaget) föreslås det i linje med den gällande temporära lagen att föreningens styrelse med avvikelse från den första meningen i 17 § 2 mom. i föreningslagen kan tillåta sådant deltagande på distans som avses i det momentet vid föreningsmöte som ska hållas senast den 30 juni 2021, även om ett sådant förfarande inte är tillåtet enligt stad-

Utlåtande LaUU 5/2020 rd

garna och föreningen inte för detta ändamål har godkänt en i lagen avsedd omröstnings- och valordning.

I samband med riksdagsbehandlingen av den gällande temporära lagen bedömde lagutskottet i detalj bestämmelserna om distansdeltagande. De bestämmelserna motsvarar i sak de nu föreslagna bestämmelserna (se LaUU 2/2020 rd, s. 5—6). I den nu aktuella propositionen är det i sak endast fråga om en förlängning av bestämmelsernas giltighetstid för viss tid. Det är således inte ändamålsenligt att i detta sammanhang upprepa det som konstaterades i utskottets tidigare utlåtande. De synpunkter som framfördes i utskottets tidigare utlåtande är av relevans också i samband med den aktuella propositionen. Utifrån inkommen utredning anser lagutskottet att också de föreslagna bestämmelserna om distansdeltagande fortfarande är motiverade och behövliga i den rådande situationen till följd av covid-19-epidemin.

Enligt utredning från justitieministeriet har ministeriet samlat in uppgifter om sammanslutningarnas möten under undantagsförhållandena våren och sommaren 2020, och mötespraxis har också diskuterats i den arbetsgrupp och uppföljningsgrupp för projektet Gruppbaserad medborgarverksamhet 2020 som tillsatts av ministeriet. Enligt uppgift har föreningarna tillgång till elektroniska tjänster som tillåter bland annat sluten omröstning. Justitieministeriets arbetsgrupp ordnar under hösten en workshop för organisationerna om det praktiska genomförandet av deltagande på distans. Workshoppens syfte är att sprida information om mötespraxis och mötesinstrument som av föreningarna befunnits goda. Lagutskottet anser att det är ytterst viktigt att sprida denna information om praktiska förfaranden för distansdeltagande.

Förhandsanmälan

I propositionen (4 § 3 mom. i lagförslaget) föreslås det också att styrelsen ska kunna besluta att ett villkor för att delta i ett föreningsmöte som ordnas före utgången av juni 2021 är anmälan till föreningsmötet senast en viss dag, som kan vara tidigast två veckor före mötet. I ett sådant fall räknas kallelsetiden från den sista anmälningsdagen. Också den gällande temporära lagen innehåller en bestämmelse om förhandsanmälan. Den nu föreslagna bestämmelsen avviker från den gällande temporära lagen i det att den tidigaste tidpunkten för en eventuell förhandsanmälan som förutsätts för deltagande i stället för en vecka kan vara två veckor före mötet. Syftet med förslaget är att underlätta särskilt för de största föreningarna och organisationerna som i praktiken har ordnat sina möten bland annat decentraliserat på olika mötesplatser med hjälp av datakommunikationsförbindelser (se RP s. 10).

I samband med riksdagsbehandlingen av den gällande temporära lagen bedömde lagutskottet bestämmelserna om förhandsanmälan. De bestämmelserna motsvarar i sak de nu föreslagna bestämmelserna (se LaUU 2/2020 rd, s. 6—7). I den aktuella propositionen är det i sak endast fråga om en förlängning av bestämmelsernas giltighetstid för viss tid. Det är således inte ändamålsenligt att i detta sammanhang upprepa det som konstaterades i utskottets tidigare utlåtande. De synpunkter som framfördes i utskottets tidigare utlåtande är av relevans också i samband med den nu aktuella propositionen. Utifrån inkommen utredning anser lagutskottet att de föreslagna bestämmelserna om distansdeltagande fortfarande är motiverade och behövliga i den rådande situationen till följd av covid-19-epidemin.

Utlåtande LaUU 5/2020 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Lagutskottet föreslår

att ekonomiutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 10.9.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Leena Meri saf
vice ordförande Sandra Bergqvist sv
medlem Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Hanna Huttunen cent
medlem Pihla Keto-Huovinen saml
medlem Tuomas Kettunen cent
medlem Marko Kilpi saml
medlem Antero Laukkanen kd
medlem Matias Mäkynen sd
medlem Jouni Ovaska cent
medlem Mari Rantanen saf
medlem Mirka Soinikoski gröna
medlem Iris Suomela gröna
medlem Sebastian Tynkkynen saf
medlem Paula Werning sd
medlem Johannes Yrttiaho vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Mikko Monto.